

[Hagen Hagensen]

Hvorimod man i den store retskreds har gjort alt, hvad man har kunnet, for at fremme sagen. Hvor er vi så egentlig henne?

Og så vil jeg gerne have lov til igen at henvise til tinglysningslovens § 25, hvori der står, at det er lyst, når det er ført ind i tingbogen, men der står også, at medmindre andet er bestemt i denne lov, altså tinglysningsloven, er der også en pligt til at sørge for, at det kommer ind, for det har virkning fra den dag, det bliver anmeldt til lysning. Ergo har dommeren en pligt til også at tage imod det, der indkom den 5., og senere ekspedere det frem. Jeg erkender, at der kan laves om på loven, men først når der er lavet om derpå, kan der ændres deri. Det kan hverken gøres via TV, telex eller noget andet; det sker i dette ting.

Justitsministeren (Henning Rasmussen):

Hr. Hagen Hagensen sagde i sin afsluttende bemærkning det, der er kernen i problemet: ændring af lovgivningen sker i dette ting. Det ved enhver tinglysningsdommer i Danmark. De fik en telexmeddelelse, fordi der var sket offentlig omtale af den lovgivning, der var på vej. Den har ganske givet ikke påvirket tinglysningsdommerne, de kender deres pligt. Jeg har for mit eget vedkommende, som jeg har sagt det i et tidligere indlæg, mandag morgen sagt, at jeg går ud fra, tinglysningsdommerne gør deres arbejde som sædvanlig, som de skal. Jeg har ved enhver given lejlighed sagt nøjagtig det samme, og jeg har gentaget det i dag. Mere kan man ikke forvente. Jeg kender dommerne nok til at vide, at de kender deres opgaver.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§ 1

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes, idet 17 stemte for, 139 imod; 5 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2

vedtoges enstemmigt med 161 stemmer.

Underændringsforslag nr. 4

forkastedes, idet 69 stemte for, 92 imod.

Ændringsforslag nr. 3
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5
forkastedes, idet 69 stemte for, 92 imod.

§ 2 med de foretagne ændringer
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 6
forkastedes, idet 17 stemte for, 139 imod; 5 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 7-11
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 12
forkastedes, idet 17 stemte for, 97 imod; 47 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 13
vedtoges uden afstemning.

§ 3 med de foretagne ændringer
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 14 om en ny affattelse af § 4
forkastedes, idet 64 stemte for, 97 imod.

Ændringsforslag nr. 15
vedtoges uden afstemning.

§ 4, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

§ 5
vedtoges med 97 stemmer mod 64.

Ændringsforslag nr. 16 om, at § 5 udgår,
var dermed forkastet.

§ 6
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

8) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om ejerlejligheder.

[Formanden]

(Lovforslag nr. L 4. Fremsat 6/11 79. Første behandling 7/11 79. Betænkning 9/11 79).

Der var stillet 13 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene samt spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Kaj Poulsen (S):

Udvalget har haft en meget grundig behandling af dette forslag til lov om ændring af lov om ejerlejligheder.

Under førstebehandlingen af lovforslaget sagde jeg, at det var en gammel skade, vi nu endelig fik bugt med, men jeg må sige, udvalgsbehandlingen har vist, at der var en bedre medicin. Vi får nu nye overgangsregler, der betyder, at vi får stoppet for den spekulationsbølge, der har været i ejerlejligheder siden 1. oktober, hvor vi har set, at tilmeldingen af ejendomme er blevet mangedoblet.

Jeg synes nok, der er grund til at hæfte sig ved fremskridtspartiets betænkningsbidrag, idet fremskridtspartiet siger:

»Fremskridtspartiet har den principielle holdning, at ejerlejlighedsformen er en god boligform, som også i befolkningen har vist sig populær. Ejerlejligheder giver den del af befolkningen, der ikke har økonomiske muligheder for at erhverve parcelhus, mulighed for alligevel at få en ejerbolig.«

Det er vel nok en sandhed med modifikation. Det, vi har oplevet i de år, hvor ejerlejlighedsloven har virket, er jo netop, at de mennesker, der har boet inde i byområderne, i cityområderne, har måttet flytte fra dem, fordi de ikke har haft råd til at købe ejerbolig af den art.

Fremskridtspartiet kører videre med, at efterspørgslen efter lejligheder ikke skulle være vokset på grund af udstykningen af ejerlejligheder. Alene ventelisterne i det almentnyttige byggeri fortæller jo, at udbuddet af lejligheder er faldende, således at efterspørgslen er steget betydeligt. Da fremskridtspartiet selv i deres betænkningsbidrag

gør opmærksom på, at over halvdelen af ejerboligerne i København bebos af enkeltpersoner, er det klart, at disse ting i fremskridtspartiets betænkningsbidrag er selvmodsigende.

Med dette lovforslag med de ændringsforslag, som har udsigt til at blive vedtaget, vil der være sat en effektiv stopper for udstykning af ejerlejligheder i det ældre byggeri.

Socialdemokratiet har imidlertid ikke noget imod, at folk ejer deres egen bolig, og vi ønsker at se positivt på det udvalgsarbejde, som i øjeblikket er i gang vedrørende nybyggeri af private andelsboliger, således at denne slags spekulationsfrie ejerboliger måske kan komme på markedet. Det er dog for os en forudsætning, at en eventuel kvota til disse andelsboliger holdes uden for kvoten til det normale almentnyttige byggeri.

Jeg skal kort afslutte med at sige, at vi naturligvis kan stemme for de ændringsforslag, som boligministeren har stillet, og vil gå imod de øvrige.

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg synes indledningsvis, der kan være grund til at beklage over for nyvalgte folketingsmedlemmer, der har haft lejlighed til at sidde i boligudvalget – og også over for nyvalgte ministre, som har haft lejlighed til at opleve, hvad der er sket i boligudvalget – at de skulle være vidne til denne seance, som jeg ikke synes tjener til særlig stor ros og ære for regeringen. At man fremlægger et lovforslag af denne karakter så ugennemarbejdet, som tilfældet har været, synes jeg er overordentlig betænkeligt. Glædeligt er det dog, at det lykkedes under udvalgsbehandlingen at få ændret en række ting, i hvert tilfælde at få gjort regeringen opmærksom på en lang række uheldige ting i den oprindelige lovforslagstekst.

Venstre er imod fupmoderniseringer, spekulationsgevinster, og hvad man ellers kunne forestille sig af uting omkring ejerlejlighedsbegrebet. Det har vi sagt gang på gang; vi har understreget det meget klart ved også at gå ind i den sidste ændring i ejerlejlighedsloven, som opstillede en lang række kvalitetskriterier for godkendelse af ejerlejligheder. Derom ingen tvivl. Men vi er også imod – og det synes jeg bør understreges også over for boligministeren – at man nu vil afskære en

[Svend Erik Hovmand]

meget betydelig del af Danmarks befolkning fra nogen sinde at få mulighed for at eje deres egen bolig. Det er jo det, der sker. Når man med dette lovforslag gør det umuligt for mennesker, der bebod lejligheder fra før 1966, nogen sinde at komme til at eje deres bolig, har man afskåret en meget betydelig del af Danmarks befolkning fra denne ejendoms mulighed.

Vi finder det urimeligt, at denne mulighed for at eje bliver et privilegium for parcelhusejere og enkelte lejere i den nyere del af de private udlejningsboliger, især når utallige undersøgelser har vist, at langt størstedelen af befolkningen ønsker at eje deres egen bolig. Hvorfor skal det så forbeholdes som et privilegium for parcelhusejere og enkelte i den nyere del af udlejningsmassen at få denne mulighed? Hvorfor skal det forbeholdes som et privilegium for dem? Hvorfor skal de andre ingen mulighed have overhovedet for nogen sinde at komme til at være ejere af deres bolig?

Man kan spørge sig selv: hvad er egentlig årsagen til, at socialdemokratiet gennemfører en sådan diskriminationslov over for så mange mennesker, som der her er tale om? Er det for at forhindre en fornuftig spredning af ejendomsretten? Er det for at forhindre en fornuftig tilvækst i den private opsparring? Eller er det alene, fordi man er blevet skræmt af nogle avisoverskrifter om boligkriser, der tjener urimeligt? Hvis det er det sidste, hvorfor så ikke dæmme op for dem i stedet for at gennemføre en diskriminerende lovgivning over for de mange tusinde mennesker landet over, der gerne vil eje deres egen bolig? Dette er jo, når alt kommer til alt, det væsentligste af det, vi diskuterer omkring dette lovforslag. Hvad er egentlig begrundelsen, hvad er egentlig årsagen til, at socialdemokratiet ikke vil gennemføre den spredning af ejendomsretten, der ligger i muligheden for ejerlejligheder? Hvad er egentlig årsagen til, at man ikke vil gennemføre en fornuftig privat opsparring, som disse ejerlejligheder også indebærer?

Og hvorfor skal en sådan diskriminationslov gennemføres på en måde, så man ligefrem nærmer sig ekspropriation over for lovlige borgere, der har handlet i tiltro til gældende lov? Er det rimeligt?

Jeg synes, der er grund til at sige, at lovforslaget intet har med den almindelige øko-

nomiske situation at gøre. Der er grund til endnu en gang at understrege, at det er et misbrug af den parlamentariske situation, når regeringen i en buket af hastelove vil have en sådan mærkesag gennemført. Den forbedrer ikke betalingsbalancen med én eneste krone.

Jeg synes i øvrigt også, der er grund til at hæfte sig ved datoen, som det er sket ved de tidligere behandlinger her i dag. Det får vi nok lejlighed til at vende tilbage til.

Lovforslaget indeholder elementer af ekspropriation, som vi gerne vil se nærmere på, og som vi stadig væk håber – men det er måske omsonst – at regeringen vil overveje nærmere. Vi har forstået, at regeringen har fremsat en lang række ændringsforslag for at undgå ekspropriationsbegrebet, men vi har samtidig kunnet notere os, at justitsministeriet ikke er i stand til at afvise, at grundlovens § 73 vil kunne komme i betragtning i forbindelse med denne lovgivning.

Lovforslaget, som vi har fået det forelagt nu, vil indebære, at 65.000 ejerlejligheder, der er udstykket, ikke længere må sælges, hvis ændringsforslag nr. 7 vedtages. Hvad betyder det? Hvilke juridiske konsekvenser har det? Og hvad med de mange mennesker, der i tillid til den gældende lovgivning har betalt mange tusinde kroner for at skabe grundlag for, at udstykning kan finde sted, men som blot ikke er kommet i gang med den rent fysiske opgave? Er disse mennesker også fortabt? Hvad med dem, der ikke er kommet i gang, fordi den offentlige sagsbehandling, f. eks. som vi kender det i mange tilfælde fra Københavns kommune, er trukket ud? Er disse mennesker også fortabt? Er det rimeligt, at man sådan med et pennestrøg siger til en stor gruppe af mennesker i dette land, at disse velerhvervede rettigheder gælder ikke længere? Er det i overensstemmelse med almindelig retspraksis, og er det sådan, at man på denne baggrund helt kan se bort fra grundlovens § 73? Nej, det er det ikke, sådan må jeg tolke det svar, vi har fået fra justitsministeriets lovkontor.

Hvad med dem, der har indgået en kontrakt med en håndværksmester på et tidspunkt, der falder efter den tilfældige dag, da statsministeren forlangte ordet i TV?

Vi kan forestille os den situation, at man har en ejendom, man har gennemgået den foreløbige procedure, man har fået accept til

[Svend Erik Hovmand]

udstyknings, man har indhentet tilbud, og man har oprettet en kontrakt med en håndværksmester om at gennemføre de ændringer, som er nødvendige. Denne kontrakt indebærer, at håndværksmesteren skal begynde sit arbejde den 6. eller den 7. eller den 8. november. Pludselig dukker statsministeren frem på fjernsynsskærmen og siger, at nu er det forbudt at udstykke ejerlejligheder. Ja men er det rimeligt over for ejeren af en sådan ejendom? Er det rimeligt over for håndværksmesteren? Er det rimeligt på den måde med et pennestrøg at gennemføre en total ændring af velerhvervede rettigheder? Jeg synes, der er mange juridiske spørgsmål, som trænger sig på, og jeg synes, hele vores udvalgsbehandling i høj grad har båret præg af, at dette lovforslag ikke har været særlig grundigt forberedt.

Jeg skal sluttelig sige, at venstre vil stemme imod ændringsforslagene nr. 1, 2, 7, 10 og 11, mens vi vil stemme for de øvrige. Jeg skal i øvrigt understrege, at på baggrund af det, jeg har sagt her, finder vi, der er grundlag for en fornyet udvalgsbehandling.

Keld Andersen (KF):

Med den behandling, som netop er afsluttet, har folketinget behandlet de fire lovforslag, som vedrører regeringens midlertidige kriselovgivning. Det lovforslag, som vi nu har til behandling, er nemlig dels ikke midlertidigt, men derimod en permanent lovgivning, dels har forslaget intet som helst at gøre med de økonomiske kriselove.

Jeg gav allerede ved første behandling til kende, at det konservative folkeparti ikke kan medvirke til det stop for udstykning af ejerlejligheder, som denne lovgivning indebærer. Det udvalgsarbejde, som har fundet sted forud for denne andenbehandling, har ikke ændret dette synspunkt, snarere tværtimod. De seneste dages udvikling omkring regeringens kriselovgivning har bekræftet klart, at dette lovforslag alene tjener som en belønning til de partier, der skal medvirke til at bære de øvrige lovforslag igennem.

Der er stillet nogle ændringsforslag, som har til formål at forringe mulighederne for udstykning af ejerlejligheder. De er stillet af VS og SF. Disse ændringsforslag vil det konservative folkeparti stemme imod, mens vi vil stemme for et par af de ændringsforslag, som

i nogen grad mildner det oprindelige lovforslag.

Det er min bestemte opfattelse, at man, såfremt dette lovforslag vedtages, vil straffe en række mennesker, som har handlet i god tro og i tillid til gældende lov. Under udvalgsarbejdet har boligudvalget modtaget en række skriftlige og mundtlige henvendelser, der klart bekræfter dette synspunkt. Noget sådant kan det konservative folkeparti ikke medvirke til. Det er dels en urimelig behandling af disse mennesker, dels en meget uheldig praksis, som regeringen her går ind på.

Det har også under udvalgsarbejdet været søgt klarlagt, bl. a. under samråd med såvel boligministeren som justitsministeren, om der kan blive tale om ekspropriation og dermed erstatningskrav fra dem, som, når loven vedtages, kommer i klemme med hensyn til økonomiske beslutninger truffet i god tro og i tillid til gældende lov. Hverken boligministeren eller justitsministeren har kunnet afkræfte denne mulighed. I et svar til udvalget siger ministeren således:

»Overgangsreglen i § 3 er søgt udformet således, at der ikke skulle kunne blive tale om ekspropriation.

Såfremt der efter lovens gennemførelse skulle blive anlagt retssager mod staten ud fra et ekspropriationssynspunkt, må regeringen under retssagen søge at tilbagevise påstanden.«

Jeg må derfor konstatere, at regeringen synes at være rede til at tage disse sager og eventuelt betale de erstatninger, som måtte komme, blot for at få sat en stopper for en boligform, som man af ideologiske grunde er modstander af.

Socialdemokratiet bekræfter med dette forslag, at man er faldet for en urimelig og ofte usaglig hetz imod en boligform, som er blevet stadig mere populær hos mange mennesker. Jeg hilser dog med tilfredshed, at der er kommet et ændringsforslag, som muliggør fortsatte udstykninger af erhvervsjendomme og tofamiliehuse til ejerlejligheder, men det er ikke nok for det konservative folkeparti til at kunne stemme for dette lovforslag, som vi i øvrigt helst ser forkastet eller i det mindste udsat, således at spørgsmålet om eventuel ekspropriation kan blive endeligt afklaret. Jeg skal i øvrigt henvise til, hvad jeg generelt sagde om lovforslaget ved første behandling.

Kirsten Jacobsen (FP):

Som ordføreren fra det konservative folkeparti så rigtigt gav udtryk for, er dette lovfor-slag jo noget særligt i den pakke, som rege-ringen dygtigt – jeg ved ikke, om det var ved hjælp af dens informationsmedarbejder – har oppisket en eller anden fornemmelse hos be-folkningen for at det var nødvendigt at haste igennem af hensyn til landets almindelige økonomiske sikkerhed og situation. Da man hørte statsministeren i fjernsynet, lød det næ-sten, som om vi var på randen af en krig. Dette lovfor-slag har intet, overhovedet intet, med arbejdsløsheden at gøre. Hvis det har noget med arbejdsløshedssituationen at gøre, så er det i hvert fald, at det er med til at for-øge arbejdsløsheden. Det har heller ikke noget at gøre med betalingsbalancen eller andre ting, som man påstår er baggrunden for, at disse forslag skal hastes igennem med en aldeles utilstrækkelig og ofte enormt utilfreds-stillende udvalgsbehandling. Dette er ikke sagt som en kritik af formanden, jeg tænker blot på tiden og den måde, svarene er givet på.

Det, det drejer sig om, er jo, at socialde-mokratiet på dette punkt har skiftet fuld-stændig, totalt, politisk holdning, og det, der egentlig beviser det bedst, er vel socialdemo-kratiets valg af ordfører. Hr. Kaj Poulsen er vel den i socialdemokratiet, som har kæmpet imod ejerlejligheder længst og mest inderligt. Derfor har socialdemokratiet ved alle tidlige-re behandlinger af ejerlejlighedslove, så vidt jeg erindrer, aldrig nogen sinde haft hr. Kaj Poulsen som ordfører. Det beviser for mig, at nu ønsker socialdemokratiet at tone rent flag. Nu har man til venstre i salen sikkerhed for, at man kan forbyde en boligform, som man, som hr. Keld Andersen sagde, af ideologiske grunde og misundelsesgrunde ikke ønsker at have. Det er selvfølgelig et ærligt politisk formål at have, og det skal man da have lov til at have. Men jeg synes nok, det er enormt betænkeligt, når man samtidig historisk ser, at alle de ejerlejlighedslove, som har været behandlet her i tinget siden 1966, specielt dem, der er behandlet efter genindførelsen af ejerlejligheder, har socialdemokratiet stemt for – alle sammen. De har medvirket i forlig om dem. Deres ordfører har stået her på ta-lerstolen og fortalt om, hvor højt socialdemo-kratiet elskede ejerlejlighedstanken, og at det

eneste, man ikke kunne lide, var spekulation og fupmoderniseringer.

Efter de indskrænkninger, der er sket i adgangen til udstykning efter loven, tror jeg, selv socialdemokratiet må erkende, at fupmo-derniseringer overhovedet ikke længere kan komme på tale. Man har lavet tvungen til-budspligt, og man har gjort alt muligt andet, så der ikke længere er nogen reel, saglig be-grundelse for at forbyde den sidste rest ud-stykket.

Jeg vil gerne sige det skarpere, end det er sagt fra venstre og det konservative folkepar-ti, at jeg finder det overordentlig betænkeligt af hensyn til grundlovens § 73, når man som et bilag optrykt til betænkningen kan læse landets justitsminister skrive:

»Efter justitsministeriets opfattelse vil man herved i al væsentlighed have løst de proble-mer i relation til grundlovens § 73, som op-delingsforbuddet giver anledning til.«

Hvis man »i al væsentlighed« har løst no-get, erkender man samtidig, at der er noget, man ikke har løst. Og så er der kun én ting for dette folketing at gøre: hvis man ikke ønsker, at et lovfor-slag skal være gældende lov, hvis der er den mindste tvivl om, hvorvidt det er i overensstemmelse med grundlo-vens § 73, så har vi mulighed for her i folke-tinget at samle 60 underskrifter og få lovfor-slaget udsat. Hvis ikke udvalgsarbejdet med-fører, at vi bliver stensikre på, at grundlo-vens § 73 er overholdt til punkt og prikke, vil fremskridtspartiet så intenst, som det er os muligt, arbejde for at skaffe de 60 under-skrifter, således at lovgivningen i det mindste bliver udsat til efter et nyvalg, så befolkning-en kan få lejlighed til at vurdere, hvorvidt man ønsker at forbyde folk, der gerne vil have en ejerbolig, men som ikke har råd til at købe parcelhus, at få deres egen bolig.

Jeg så godt, at hr. Kaj Poulsen, da han sagde, at dette lovfor-slag havde været gen-nem en meget grundig udvalgsbehandling, havde et stort smil på læben. Jeg synes fak-tisk, sagen er for alvorlig til, at man kan til-lade sig at smile og komme med den slags morsomheder, for jeg er klar over, at selv hr. Kaj Poulsen mente det som en morsomhed, da han sagde, at det havde været gennem en grundig udvalgsbehandling.

Når fremskridtspartiet siger, at en stor del af befolkningen virkelig ønsker at eje deres egen bolig, er det ikke noget, vi bare postule-

[Kirsten Jacobsen]

rer, det findes der talrige undersøgelser som viser, og det ved hr. Kaj Poulsen. Hr. Kaj Poulsen ved også godt, at når man gennemfører et forbud mod ejerlejligheder, medfører det i hvert fald én ting, og det er stigende priser på de ejerlejligheder, vi har i forvejen. Jeg ved ikke, om det var det, der var socialdemokratiets sigte med forslagene.

Om de enkelte ændringsforslag kun et par bemærkninger. Fremskridtspartiet vil stemme imod ændringsforslag nr. 1, stillet af SF og VS, og vi vil også stemme imod deres subsidiære – det er en ny måde at lave ændringsforslag på – ændringsforslag, nr. 2.

Vi vil stemme for boligministerens ændringsforslag, nr. 3. Jeg skal takke boligministeren for, at det lykkedes at overbevise ham om, at der i denne lovgivning var grænser for, hvor små sko man skulle have på, når man skulle forbyde udstykning, således at man i det mindste har friholdt tofamilieshusene for restriktioner, som man normalt gør i boliglovgivningen.

Fremskridtspartiet vil stemme for ændringsforslag nr. 4, 5 og 6, som har relation til tofamilieshusene. Vi vil stemme imod ændringsforslag nr. 7, men vi vil selvfølgelig stemme for ændringsforslag nr. 8, vores eget. Det er netop et udtryk for, at hvis man endelig kræver lovforslaget til afstemning – og det går vi ud fra at man gør – må det i hvert fald være helt soleklart, at man sikrer, at de overgangsbestemmelser, som skal være gældende, ikke har det primære formål, som boligministeren i et svar til udvalget har givet udtryk for, nemlig at hindre flest muligt ejerlejlighedsudstyknings. Så må overgangsordningen have som primært formål at sikre, hvad der også er normalt, at mennesker, der har handlet i god tro til gældende lov, ikke bliver ramt. Det er grunden til, at vi har stillet ændringsforslaget under nr. 8, for derved er man i hvert fald stensikker på, at vi ikke noget sted kommer i karambolage med grundlovens § 73.

Hvis dette ændringsforslag bliver forkastet, vil vi stemme for det radikale ændringsforslag under nr. 9, som i hvert fald er bedre end det af boligministeren under nr. 10 stillede ændringsforslag.

Skulle det radikale ændringsforslag også blive nedstemt, vil vi stemme for boligministerens ændringsforslag under nr. 10. Det vil jeg gerne knytte et par bemærkninger til. Det

under nr. 10 af boligministeren stillede ændringsforslag må vi se i forhold til de af boligministeren stillede forslag på det samme punkt, som vi har set tidligere, og vurdere det derudfra, både det, der oprindeligt stod i lovforslaget, og det, som hr. Wilhjelm var så smart at formulere for boligministeren, men som han dog senere fik øjnene op for var for stramt, og som nu er blevet blødt op. Jeg tror, at ændringsforslag nr. 10 i hvert fald vil medvirke til, at de grundejere, som ikke har tilbudspligt, nemlig de grundejere, der har ejendomme med højst 5 beboelseslejligheder, vil slippe nemmere igennem overgangsordningen, end de ville efter de andre ændringsforslag, vi har set fra ministeren.

Jeg ved godt – og det er jeg opmærksom på – at de ejendomme, som er underkastet tilbudspligt, måske vil blive hårdere ramt her, fordi man kræver, at proceduren i forbindelse med tilbudspligten skal være færdiggennemført. Nu skal der være udvalgsbehandling, og jeg vil gerne i udvalget diskutere, hvorvidt det er rimeligt, at proceduren skal være gennemført, eller om selv socialdemokratiet vil kunne acceptere, at overgangsreglen gælder i tilfælde, hvor proceduren i forbindelse med tilbudspligten er igangsat. Der er jo en fire måneders frist. Det synes jeg man kan diskutere i udvalget. Men skulle der ikke ske ændringer og vi står over for at skulle stemme om boligministerens ændringsforslag, nr. 10, vil vi som sagt stemme for det som det mindste onde i forhold til det, vi tidligere har set.

Der skal imidlertid ingen tvivl herske om, at fremskridtspartiet ved tredje behandling vil stemme mod lovforslaget med næb og kløer.

Kalnæs (SF):

SF anbefaler dette lovforslag til vedtagelse med de ændringsforslag, vi har stillet sammen med VS, og også med boligministerens ændringsforslag, bortset fra et enkelt.

Vi kan derimod ikke anbefale de ændringsforslag, der er stillet fra fremskridtspartiet, det radikale venstre og kristeligt folkeparti. Det hænger sammen med, at disse ændringsforslag alle sammen går ud på at slække på overgangsbestemmelserne, således at der er mulighed for at gennemføre endnu flere udstyknings af ejerlejligheder end efter

[Kalmæs]

det oprindelige lovforslag og nu også efter boligministerens ændringsforslag. Vi går altså imod de ændringsforslag, som er stillet fra fremskridtspartiet, kristeligt folkeparti og det radikale venstre.

SF går særligt ind for det ændringsforslag, nr. 10, der er stillet af boligministeren, som går ud på, at alle ejendomme, som er underkastet en tilbudspligt, skal være igennem tilbudsperioden på de 4 måneder til lejerne, for at man kan få lov til at udstykke. Dermed får man nemlig stoppet for den store pukkel af ejerlejlighedssager, der er kommet i den sidste tid. Det har været sådan, at der kun var 15–20 stykker pr. måned i Københavns kommune normalt, hvorimod der i oktober måned har været 44, og i de første få dage af november – 1.–5. november – har der været 70 sager. Disse sager vil vi gerne have stoppet i overgangsbestemmelserne, og det kan gøres ved, at vi har den regel om, at man skal have været igennem en periode på 4 måneder med tilbudspligt til lejerne.

Der er også en lempelse svarende til den stramning, og den går på, at ejere, der har givet lejerne tilbud om at overtage ejendommen på andelsbasis, bliver løst fra deres tilbud. Det må være rimeligt, når der alligevel ikke kan gives tilladelse til udstykning.

Der er flere ting, der er blevet lempet, og det er vi ikke så glade for. I det oprindelige lovforslag stod der, at der skulle være en skriftlig anmodning til en landinspektør, og man skulle have igangsat de arbejder, der skulle til for at ændre på lejlighederne, for at man kunne få lov til at udstykke. Det er nu ændret, sådan at der bare skal en attest fra landinspektøren til; der forlanges altså ikke mere nogen skriftlig anmodning fra ejeren til en landinspektør. Det er en slækkelse. Den betyder måske ikke så meget i større ejendomme, men det betyder noget for de ejendomme, som kun har 5 lejligheder, og hvor det faktisk nu bliver lettere at udstykke.

Jeg vil egentlig gerne spørge boligministeren, hvorfor man har foreslået de to slækkelser i kravene til de mindre ejendomme, altså at man blot skal have nogle arbejder i gang. Er det nok bare at slå et hul i en mur f. eks., eller hvor meget kræves der for, at man har sat arbejderne fysisk i gang?

Der er også en lempelse i den forstand, at det efter ændringsforslaget bliver muligt at udstykke ejendomme, der indeholder højst 2

beboelseslejligheder. Det må vi også gå imod fra SFs side. Somme tider er det måske ikke så urimeligt, at man udstykker disse ejendomme, men det er dog sådan, at vi har stillet ændringsforslag om totalt stop for udstykning, og så synes vi, at den logiske konsekvens af det må være, at vi også vil stoppe for udstykning af tofamilieshuse. Det er logikken i det. Af større betydning er det, at i det omfang man giver lov til at udstykke tofamilieshuse, vil der derigennem komme et pres på at få lejerne ud af disse tofamilieshuse, for nu er der lige pludselig en god mulighed for at udstykke disse tofamilieshuse. Det betyder, at lejerne i disse huse kan siges op. De er jo ikke beskyttet af den normale lejelovgivning, men kan opsiges med 1 års varsel, hvad dag det skal være. Vi kunne måske acceptere denne ændring, at man kan lave ejerlejligheder i tofamilieshuse, hvis boligministeren kunne give tilsagn om, at man ville forøge beskyttelsen af lejerne i tofamilieshuse, men kan et sådant tilsagn ikke gives, så må vi i hvert fald stemme imod, for så mener vi, der er en virkning af denne tilladelse til at udstykke tofamilieshuse, som vi ikke kan acceptere.

Vores egne ændringsforslag, som vi stiller sammen med VS, går på, at vi helt stopper for udstykning. Det vil sige, at man stadig væk kan få ejerlejligheder i Danmark, men det vil være i nyopførte ejendomme. Der er altså ikke tale om et totalt stop, at folk ikke kan få ejerlejligheder, hvis de vil have det, som fru Kirsten Jacobsen og hr. Svend Erik Hovmand har talt om, idet man i nyopførte ejendomme stadig væk kan indrette ejerlejligheder. Hvis vi ikke kan få gennemført det ændringsforslag, synes vi, det må være rimeligt i hvert fald at stille nogle krav til de ejendomme, som kan udstykkes – altså dem, der er fra efter 1966 – nemlig de samme arealkrav, som man tidligere stillede til de ældre ejendomme. Det vil sige, at for at ejendomme efter 1966 kan udstykkes, mener vi, at de skal være på mindst 26 m². Det kan ikke være noget urimeligt krav.

Der er kommet mange sager i oktober måned og først i november måned, og kan vi ikke få totalt stop for udstykning af ejerlejligheder, vil vi i hvert fald gerne have flyttet skæringsdatoen frem til 1. oktober, nemlig det tidspunkt, hvor man først begyndte at

[Kalnæs]

tale om at lave stop for udstykning af ejerlejligheder.

Et af vores ændringsforslag går på de 65.000 udstykkede lejligheder, som endnu ikke er solgt. Det er også fremhævet af Lejernes Landsorganisation, at det var uheldigt, at den store pulje af ejendomme stadig væk kunne sælges som ejerlejligheder, når de i dag bebos af lejere. Med den begrundelse, som er givet for lovforslaget fra boligministerens side, må der da også være god grund til, at man prøver at sikre, at disse 65.000 lejligheder ikke bliver solgt som ejerlejligheder, men bliver bevaret som lejeboliger, og det er altså det, vi foreslår.

I disse 65.000 lejligheder ligger en ganske betydelig gevinst til dem, der har udstykket dem. Ifølge de papirer, som vi har modtaget i boligudvalget – det er papirer, vi har modtaget fra boligministeriet, altså besvarelser af spørgsmål – ligger det sådan, at man anslår en gevinst på en ejerlejlighed, der er solgt, på f. eks. 110.000 kr. Det skulle være en meget almindelig gevinst. Når det så drejer sig om 65.000 lejligheder, kan man gange de to tal med hinanden, og så ser man, at den gevinst, der nu tilfalder dem, der har udstykket ejerlejligheder, selv om vi får et stop, altså er på godt 7 mia kr. Det er altså et ganske betydeligt beløb, som dermed stadig væk tilfalder dem, der har satset på at udstykke lejligheder til ejerlejligheder. Det er klart, at den sum vil vi gerne have ikke tilfalder dem, der har arbejdet med udstykningen.

Jeg vil gerne anbefale lovforslaget til vedtagelse med de ændringsforslag, VS og SF har stillet, og dem, som boligministeren har stillet, undtagen ændringsforslaget om tofamiliehuse.

Dræbye (RV):

Det gælder jo for al lovgivning, at man skal tage stilling til i hvert fald to spørgsmål. For det første det principielle, om lovforslaget har det politiske sigte, man ønsker. For det andet det konkrete, om lovforslaget er et velegnet instrument til at nå målet. Der er en klar tendens til i den offentlige debat at blande de to spørgsmål sammen, og jeg vil på baggrund af erfaringerne fra diskussionen om ejerlejlighedslovgivningen sige, at det er i hvert fald sket i denne sammenhæng.

Ved lovforslagets førstebehandling erklærede det radikale venstre sig enig i de to begrundelser for lovforslaget, som var indeholdt i boligministerens fremsættelse, for det første at faldet i udbuddet af udlejningslejligheder er betænkeligt, for det andet at ejerlejlighedsudstyknings kan virke både generende og fordyrende for byfornyelsen. Jeg føjede til, at vi også finder de store fortjenester ved udstykningerne urimelige, og vi ved, at de samtidig udgør en stor fristelse for spekulanter, som ikke rigtig kan stoppes.

Jeg konstaterede videre, at det er vores mangel på evne til at administrere de boligpolitiske mål, som har bragt os i denne situation, hvor utilsigtede virkninger af ejerlejlighedsloven nu tvinger os til at gribe ind.

Vi erklærede os med andre ord enige i lovforslagets sigte, men det medfører ikke automatisk en blank accept af den udformning, loven får. Problemerne i lovforslaget er efter vores opfattelse ikke så meget, hvilke ejendomme stoppet skal omfatte. 1966 er ganske vist et tilfældigt årstal, men vel en meget rimelig afgrænsning, når det nu har vist sig, at kvalitetskriteriet ikke kan anvendes. På den anden side kan man også føje til, at der er nogle områder omkring bevarende sanering, hvor alderskriteriet slet ikke passer, og hvor det nok ville være ønskeligt i forbindelse med byfornyelsesloven at se nærmere på de problemer, der nu vil opstå for en del af byfornyelsen.

Derimod indeholder overgangsbestemmelserne en række vanskeligheder. Vi har lagt vægt på to forhold. For det første, at det afgørende kriterium måtte være, om ejeren af ejendommen havde en ret til udstykning. Det betyder i ejendomme med mere end 5 lejligheder, at tilbudsproceduren omkring overgang til andelslejligheder skulle være overstået. For det andet, at det ville være helt urimeligt at lave bestemmelser, som nærmede sig ekspropriation, således som det var tilfældet i det oprindelige lovforslag. Man skulle have mulighed for at handle i tillid til, at lovgivning, der var gældende på et tidspunkt, hvor man handlede, også fortsat ville være gældende.

Vi mener endelig, at det vil være fornuftigt at vælge en overgangsbestemmelse, som begrænser det antal ejendomme, som er omfattet af overgangsbestemmelserne. Det er aldrig særlig rart at administrere dem. Vi mener

[Dræbøje]

derfor, at den ene del af ministerens ændringsforslag betyder en forbedring, fordi den begrænser det antal ejendomme, som er omfattet af overgangsbestemmelserne. Derimod er den anden del af ministerens overgangsforslag, bestemmelsen om fysisk igangsættelse, af en sådan karakter, at det betyder, at ejere, der i tillid til gældende lovgivning har igangsat projekterings- og ombygningsarbejder, kan påføres tab, som i uheldige tilfælde kan løbe op i store beløb. Det kan efter vores skøn medføre retssager mod staten, som vi mener det også er principielt forkert at lægge op til. Vi kan ikke tillade os her i folketinget at beslutte, at alle, der udstykker ejerlejligheder i henhold til den gældende lovgivning, er spekulanter, og at de tab, de måtte lide, er som følge af, at de har spekuleret i en lov. Det er en urimelig tankegang.

Ved at anvende de overgangsbestemmelser, som vi har foreslået i ændringsforslag nr. 9, vil man undgå dette. De anvender for stk. 1's vedkommende 1977-lovens grundlag og lempes regeringens forslag for så vidt angår stk. 2. Endelig indeholder de en skæringsdato, som er retssikkerhedsmæssigt rigtigere, nemlig den 7. november 1979.

Jeg forstår ganske enkelt ikke regeringens holdning i denne sag. Der er ved ændringsforslagene, sådan som de er fremgået af udvalgsbehandlingen, sket en markant begrænsning af det antal ejendomme, der er omfattet af overgangsbestemmelserne. Det antal ejendomme, som er forskellen mellem vores ændringsforslag og regeringens forslag, kan ikke være særlig stort. Men til gengæld kan det for den, der har handlet i tillid til gældende lovgivning, være ret så store tab til projektering, både ingeniørmæssigt og arkitektmæssigt, som der lægges op til, fordi kravet er, at der skal være tale om fysisk igangsættelse.

Jeg vil derfor anbefale regeringen, at man i det udvalgs møde, som jeg vil bede om at vi får mellem anden og tredje behandling, endnu en gang overvejer sit standpunkt til dette. Jeg synes, det er urimeligt, at man i denne situation skaber nogle problemer, som for så vidt angår antallet af ejendomme vil være begrænset, mens problemerne for den enkelte kan være store.

Det andet hovedproblem for os drejer sig om virkningen af stoppet på boligmarkedet. Med den begrænsning af adgangen til at udstykke, der sker, sker der samtidig en forø-

gelse af interessen for allerede udstykkede lejligheder. Der kan derfor opstå ekstraordinære værdistigninger på dem. Endvidere bortfalder som følge af lovforslaget en af tilskyndelserne til omdannelse til andelslejligheder, nemlig tilbudspligten i forbindelse med udstykning.

Jeg skal derfor spørge boligministeren, om der i den langsigtede boligpolitik vil indgå lovgivning om finansiering af nybygning af andelsboliger ud over den almenyttige kvota, således at man ad denne vej kan sigte mod at forhindre skævheder, og som tillæg til dette spørgsmål, om der i forbindelse med de igangværende undersøgelser af mulighederne for nyopførelse af andelsboliger også overvejes mulighederne for finansiering ved indeksbelåning. For det andet vil jeg spørge: vil man udfolde bestræbelser på at forbedre lejernes muligheder for at overtage ejendommen på andelsbasis? Det ville også kunne forhindre nogle af de skævheder, som vi nu kan ende i.

Det radikale venstre lægger megen vægt på besvarelsen af disse spørgsmål omkring dette lovforslag. Det er jo ikke som de andre forslag, vi har behandlet i dag, en midlertidig lovgivning. Det betyder også, at sammenhængen med den langsigtede boligpolitik er tilsvarende større.

Om vores stilling til ændringsforslagene skal jeg sige, at vi med undtagelse af overgangsbestemmelserne kan tilslutte os boligministerens ændringsforslag. De indeholder bl. a. en undtagelse for tofamiliehusene, som vi er tilfredse med at ministeren har accepteret.

Med hensyn til de øvrige ændringsforslag skal jeg henvise til de principielle bemærkninger, som indeholder en begrundelse for vores stemmeafgivning.

Bollmann (CD):

Arbejdet omkring dette lovforslag har bekræftet CDs opfattelse, som den kom til udtryk ved førstebehandlingen, nemlig at der her er tale om et ugenomtænkt stykke arbejde, der rammer i flæng. At man har været i nærheden af ekspropriationslovgivningen, er bekræftet af justitsministeren, og det er fortsat CDs opfattelse, at lovforslaget heller ikke med de stillede ændringsforslag har noget

[Bollmann]

som helst med landets nuværende økonomiske problemer at gøre.

Det er klart, at vi vil stemme for de ændringsforslag, som vil mildne virkningerne, men vi har alle fået en række henvendelser fra folk, der virkelig kommer i klemme med denne lovgivning, og CD beklager dybt, at der ikke kan tages hensyn til de mennesker, der har handlet i god tro til den gældende lovgivning. Problemerne omkring overgangsordningerne er slet ikke løst, tværtimod, men vi vil naturligvis foretrække ændringsforslag nr. 9 fremfor både den oprindelige bestemmelse og ændringsforslag nr. 10. Derudover vil vi stemme for ændringsforslag nr. 3, 4, 5 og 6, 8, 12 og 13 og stemme imod de øvrige ændringsforslag.

Wilhelm (VS):

Under afslutningsdebatten i fjernsynet forud for valget måtte jeg konkludere, at der slet og ret var tale om valgflæsk, når socialdemokratiet i en række valgannoncer lovede stop for videre udstykning af ejerlejligheder. Jeg er parat til at æde det ord i mig igen. Det kan være, formanden vil bevidne, at der står valgflæsk på det stykke papir, jeg nu spiser.

Når det er gjort, vil jeg dog sige, at statsministeren må bære en stor del af ansvaret for den udtalelse. Hele tre gange spurgte jeg ham, om socialdemokratiet nu også ville benytte det flertal, der måtte være for sådan et stop, og han svarede ikke. Forholdet var måske det, at han i virkeligheden ikke kendte svaret, før han kendte valgresultatet.

Det er altså fortid nu; regeringen fremsatte faktisk et forslag om et vist stop for udstykninger. Det var ikke tilfredsstillende, og det er det stadig ikke. Sammen med SF har vi stillet de ændringsforslag, som skal til for at opnå det, boligministeren selv siger er hensigten med lovforslaget. Det drejer sig for det første om, at udstykningsforbuddet skal gælde også for det nyere byggeri, og for det andet om at sikre, at de ca. 65.000 endnu ikke solgte ejerlejligheder forbliver lejeboliger.

Hvad det første angår, er der ingen saglig begrundelse overhovedet for at sætte en 1966-grænse. Den stemmer simpelt hen fra, at den første ejerlejlighedslov kom i 1966, hvor det selvfølgelig var umuligt at udstykke

noget, der ikke var bygget endnu. Anden begrundelse er der faktisk ikke. Problemet er nu ikke så stort rent talmæssigt, da det er meget begrænset, hvad der er bygget af privat udlejningsbyggeri siden da, for da var det jo, renten rigtig tog fart, i midten af 1960'erne. Men det melder sig dog inden længe. Hvis det lykkes at fastholde et kapitalafkast i huslejberegningen på 7 pct. af 15. vurdering, vil snart alle private udlejningsejendomme, der er bygget efter 1966, blive udstykket.

Langt større og helt akut er problemet med de 65.000 allerede udstykkede, men endnu ikke solgte ejerlejligheder. Hvis de ikke sikres som fortsatte lejeboliger, vil det betyde 3-4 gange så stor skade som den, der foreløbig er sket siden ejerlejlighedsforliget i februar 1976, og der holdes fortsat åbent for en fortjeneste på 7-8 mia kr. - ud over hvad der allerede er tjent på ejerlejligheder. Jeg skal derfor anbefale disse to afgørende ændringer, som er foreslået af SF og VS.

Bliver de ikke vedtaget, er alternativet et udstykningsstop, således som det nu efter udvalgsbehandlingen foreslås af boligministeren. Jeg henviser især til ændringsforslag nr. 10. Det er langt mere begrænset og forhindrer specielt ikke den gradvise overgang af de 65.000 lejeboliger til ejerboliger og realisering af den dertil knyttede fortjeneste på de 7-8 mia kr.

I mangel af en sådan løsning burde som et minimum sikres to ting. For det første, at den særlige spekulationsbølge, som blev igangsat i oktober måned på baggrund af rygter om et stop, imødegås, og for det andet, at kollegier sikres mod udstykninger, på samme måde som almennyttigt byggeri klart er undtaget fra udstykning. Disse to ting opnås med SFs og VS' ændringsforslag nr. 2 og nr. 11.

Den socialdemokratiske ordfører sagde, at den nye formulering forhindrer den spekulationsbølge, som blev sat i gang i oktober. Det gælder kun dér, hvor tilbudskriteriet kan gøre gældende, altså for ejendomme med mindst 6 lejligheder. Hvis det også skal lykkes, som den socialdemokratiske ordfører ønskede, at forhindre, at nogen får gavn af spekulationsbølgen, der blev sat i gang i oktober måned, så skal man vedtage det, som SF og VS foreslår, nemlig at skyde skæringsdatoen tilbage netop for disse ejendomme.

[Wilhelm]

Om ændringsforslag nr. 10, som jo er den nye formulering af lovforslagets hovedindhold, vil jeg godt sige, at det er en væsentlig forbedring, men det er ikke, som fru Kirsten Jacobsen sagde, VS' forslag. Det er da rigtigt, at vi havde en teknisk diskussion, og så hjælper vi selvfølgelig vennerne. Det er ikke lige gyldigt for VS, især ikke når vi ender med en lov, som vi vil stemme for – og det havde vi jo proklameret for længe siden – hvor forjasket og hvor ugennemtænkt en sådan lov er. Det, man har opnået med dette ændringsforslag, er, at man har fjernet vilkårligheden, har fjernet flaskehalsene og har fjernet justitsministeriets frygt for ekspropriationserstatningssager. Man har med andre ord forbedret retssikkerheden, og man har endda opnået radikal og for den sags skyld kristelig sympati for dette forslag, hvad der ikke var for boligministerens forslag. Jeg kunne høre, at endda fremskridtspartiet, når det kommer til stykket, ville stemme for det. Men alligevel, hvis vi kigger boligpolitisk på det, er det nu kun muligt i overgangsforordningen at udstykke ca. en tiendedel af de lejligheder, som det ville have været muligt at udstykke efter boligministerens forslag. Det er en for tjeneste på 1½ mia kr., der her bliver forhindret; det var dog nok et par dagværk værd.

Om det sludder, der er sagt om velerhvervede rettigheder osv., har jeg to bemærkninger. For det første har man her i dag fra de samme partiers side stillet sig ganske positivt til, at der bliver grebet ind over for noget, der er mere end velerhvervede rettigheder, når det gælder f. eks. lønftaler. Når det gælder helt systematiske anciennitetslønstigninger eller færdigaftalte lønforbedringer i november–december måned, taler man ikke om, at man har problemer med retssikkerheden og velerhvervede rettigheder. I det hele taget er der en række partier, som her i salen kun har problemer med retssikkerheden, når det gælder ejendomsretten, når det gælder kapitalens vilkår. Det andet interesserer ikke, for det er jo rettigheder, man kun har i kraft af, at man er lønarbejder.

Den anden bemærkning skal være, at det, der er tilbage her af indgreb over for mere eller mindre velerhvervede rettigheder, er præcis det samme, som var tilbage i 1970, den 13. marts, da VKR-regeringen gennemførte et indgreb mod udstykning af ejerlejligheder, sådan at skæringsdatoen blev ført

frem til 1960. Det er præcis det samme, bortset fra at den var lidt skrappere, for da havde man flaskehalsproblemerne, da havde man vilkårlighedsproblemerne, for da gav man en fire måneders frist til tinglysning.

Hvad angår ændringsforslaget om tofamiliehuse, finder vi problematikken noget kompliceret. Forholdet er jo det, at et alternativ er anpartsopdeling af disse tofamiliehuse, hvilket giver en mindre retsbeskyttelse og nogle kedelige økonomiske afhængighedsforhold mellem de pågældende familier, og derfor er muligheden for ejerlejlighedsudstyknig på den led i virkeligheden bedre. Vi synes, man skulle fjerne anpartsmuligheden, men det er den altså ikke blevet.

Det andet er, at lejerbeskyttelsen er fuldstændig uændret ved dette lovforslag, undtagen for så vidt SF kunne have ret i en vis effekt i retning af, at en fortsat åbning – for det er jo ikke noget nyt, som det næsten lød på hr. Kalnæs – for ejerlejlighedsudstyknig i tofamiliehuse måske kunne motivere nogle enkelte ejere, der ellers ikke ville tage risikoen med den fortvivlede økonomiske sammenfiltring ved anpartsudstyknigen.

Men der er altså modstridende argumenter omkring dette her, og vi undlader at stemme til forslaget om tofamiliehusene. Vi så gerne, at det i virkeligheden blev taget noget grundigere op, end det er sket i denne sammenhæng.

Til sidst skal jeg blot sige, at jeg egentlig synes, de radikale måtte have en ganske særlig forpligtelse til at medvirke til dette stop. Det var de radikale, der var skyld i, at vi fik ejerlejlighedsloven af 1976, som har lavet alle de ulykker, man nu i nogen grad er i færd med at stoppe. Det var de radikale, som stillede dette som en betingelse for at lukke et fuldstændig urimeligt hul, der var i lovgivningen om anpartsudstykninger, og derfor er det de radikale, der har hovedansvaret for de ulykker, der er sket, og de enorme fortjenester, der er sket. Når den radikale ordfører siger, det var utilsigtet, må man sige, at de radikale i hvert fald ikke havde gjort sig konsekvenserne klart, for det var ikke svært at se i 1976, at det, der nu er sket, ville blive konsekvenserne.

Arne Bjerregaard (KrF):

[Arne Bjerregaard]

Lad mig straks sige for ikke at blive misforstået, at jeg i alt fald siden 1976 klart er gået ind for en indskrænkning i udstykning af ejerlejligheder, og jeg har siden da på partiets vegne udtrykt mig i overensstemmelse hermed.

Jeg er beklemt over, at så mange i dette ting er så bekymrede for de mennesker, der nu ikke længere kan få en ejerlejlighed. Hvorfor er man ikke lige så bekymrede for de lejere, som ikke kan få en lejlighed? Dem snakker man ikke om, kun om de ejere, der nu ikke kan få det, som de måske ønskede, og som de kunne spekulere i.

Man påstår, at mange unge køber en lejlighed her i København, når de er kommet fra provinsen. Ja, hvem får den? Det er dem, som har mulighed for det, fordi de er født med den i denne spekulation, og fordi de måske har forældre i ryggen, der har mulighed for at give dem en baggrund for, at de kan investere i ejerlejligheder. Men de svage, de, som ikke har den mulighed for investering, de må leje en lejlighed, og derfor er det vores pligt at sørge for, at der er lejligheder også til mennesker, der ikke har mulighed for at købe.

Lejerne, som jeg stadig væk vil påstå er de svageste, vil vi nu have med til en løstigningspause, som også skal række ud over de måneder, vi taler om her. Jeg går ud fra, at de, som er imod indskrænkning af udstykningen i ejerlejligheder, også ønsker, at man skal have en løstigningspause, der rækker ud over nytår. Ja men så må man vel også tage hensyn til, at de mennesker, som er svagest stillet, altså lejerne, må have en sikkerhed, må have en mulighed for at medvirke til og erkende nødvendigheden af en løstigningspause, ellers forstår jeg godt, hvis de gør oprør.

Man har fra visse sider stadig væk så ondt af en Donatzky og en Lars Nielsen, og hvem det nu kan være, men man har ikke ondt af de svage, af de gamle, af de usikre, af de uformående. Min stilling i denne sag har hele tiden været og i alt fald hele tiden været dikteret af en rimelig hensyntagen til lejerne og til de mennesker, som har investeret i tillid til nuværende lovgivning. På dette grundlag har jeg prøvet at medvirke til, at dette lovforslag blev så rimeligt som muligt.

Så må jeg dybt beklage, at det ikke var muligt at få et bredere grundlag i dette ting

for en nødvendig lovgivning, som også har økonomiske konsekvenser og økonomiske forudsætninger. Det er, som om man mener, at vores økonomiske situation ikke har nogen indflydelse på det, man laver her. Ja men det er da netop vores økonomiske situation, som er forudsætningen for, at man måtte gøre dette her, for havde vi ikke den økonomiske situation, vi har, var det da muligt at give de tilskud, som er nødvendige for at opføre de lejligheder, som folk har brug for. Men det har vi desværre ikke, fordi man ikke kan opføre lejligheder uden tilskud og udleje dem til priser, der gør det muligt for almindelige mennesker at bebo dem. Vi er i denne økonomiske situation nødt til at sige: vi har ikke råd til at bygge de lejligheder, der skal til, og derfor må vi stoppe for udstykningen, for at der stadig væk kan være nogle lejligheder til de mennesker, som har brug for dem, og som ikke har mulighed for at investere i ejerlejligheder.

Derfor er jeg gået ind i dette arbejde med dette forslag, men jeg har også, for at man ikke skal gå velerhvervede rettigheder for nær, stillet ændringsforslag nr. 12, der giver mulighed for at imødekomme de synspunkter, som er fremført fra visse sider, nemlig at de, som har handlet i tillid til nuværende lovgivning, ikke skal komme i klemme. Hvis man gennemfører ændringsforslag nr. 12, har man i alt fald tilgodeset den bredeste del.

Når jeg har ønsket, at hvis ejeren ikke længere kunne få lov til at udstykke til ejerlejligheder, skulle han heller ingen tilbudspligt have længere, er det ikke, fordi jeg er imod andelsboliger – det er måske kristeligt folkepartis kongstanke, at vi skal have flere andelsboliger – jeg mener bare ikke, at vi skal fremme andelsboligtanken igennem denne lov; det må vi gøre igennem en speciel lov.

Vi stemmer for alle de ændringsforslag, som vi mener er en rimelig hensyntagen til de mennesker, som har handlet i tillid til nuværende lovgivning.

Må jeg lige sige til den højtærede formand, at ændringsforslagene i betænkningen nr. 9, 10 og 12 for mig at se ikke er koordinerede, således at en rimelig afstemning er mulig. Jeg ved ikke, om formanden vil give tilladelse til eller vil foranledige, at mødet bliver afbrudt i alt fald så længe, at det kan blive diskuteret, om der er en rimelig koordi-

[Arne Bjerregaard]

nering i disse tre ændringsforslag. Det er muligt, det er mig, der læser forkert. Men jeg finder det i alt fald urimeligt, hvis det skulle være sådan, at man ikke kan få lov til at tage den stilling til de enkelte dele, som man ønsker, og det føler jeg ikke jeg kan ud fra opstillingen af de tre ændringsforslag. Derfor vil jeg bede formanden om at få mødet udsat.

Formanden:

I anledning af det ønske, der nu er fremsat, skal jeg sige, at jeg i og for sig ikke mener, der skulle være de vanskeligheder, der er nævnt, men vi plejer jo at imødekomme en anmodning om pause. Dog vil jeg foreslå, at vi gør ordførerrækken færdig og derefter holder en kortere pause.

Flygaard (DR):

På mit partis vegne skal jeg meddele, at vi kan stemme for de af regeringen stillede ændringsforslag. Derudover skal jeg meddele, at vi vil stemme for ændringsforslag nr. 1 og ændringsforslag nr. 2, hvis det kommer til afstemning. Vi vil stemme imod ændringsforslag nr. 7, 8, 9, 11 og 12.

På mit partis vegne hilser jeg med tilfredshed, at der har fundet en opstramning sted af lovforslaget, og i denne forbindelse vil vi gerne pege på, at tilbudsproceduren skal være tilendebragt, og at en landinspektør skal attestere, at anmodning om opdeling har fundet sted, inden 5. november, samt at ejeren inden 5. november fysisk på ejendommen har iværksat arbejder, der vedrører opdelingen.

Vi hilser med tilfredshed, at efterfølgende tinglysningskrav om lysning inden et vist tidspunkt derefter er bortfaldet, således at der dermed er sat et klart stop for yderligere debat om, hvorvidt der foreligger ekspropriation.

Dermed har jeg også begrundet, hvorfor retsforbundet ikke kan stemme for det af det radikale venstre stillede ændringsforslag.

Vi kan ikke stemme for de af kristeligt folkeparti og fremskridtspartiet stillede ændringsforslag, eftersom disse forslag efter vor opfattelse udelukkende har til formål at udvande lovforslaget mest muligt, og det kan vi med hele vor holdning til det foreliggende lovforslag ikke være med til.

Jeg vil gerne stille ministeren nogle spørgsmål. Det ene spørgsmål lyder, hvorledes ministeren vil kontrollere, at ejeren rent faktisk fysisk har iværksat arbejdet med henblik på opdeling i ejerlejligheder inden 5. november, og det andet spørgsmål lyder, om ministeren udtrykkelig kan bekræfte, at det er en offentlig instans, som skal kontrollere dette. Når jeg spørger om det, er det, fordi mit parti tillægger det afgørende betydning, at man ikke frister nogen privat instans til at afgive en urigtig erklæring.

Yderligere vil jeg gerne specielt spørge boligministeren, om han vil være positivt indstillet over for, at landinspektøren snarest til en offentlig myndighed skal indgive en fortegnelse over, hvilke anmodninger om attestation i relation til nærværende lovforslag der er indgået inden den 5. november, således at man kan undgå misbrug og omgælsler.

Jeg vil også gerne takke ministeren, fordi han gennem ændringsforslagene fra regeringen har medvirket til at understrege, at fortsat opdeling i ejerlejligheder har til forudsætning, at der foreligger et afklaret retsgrundlag netop i form af en tilendebragt tilbudsprocedure, en attestation fra landinspektør og en påbegyndt ombygning inden 5. november, således at alle tre forudsætninger skal være opfyldt for større ejendomme, de to sidste for mindre ejendomme.

Hvad angår retsforbundets begrundelse for i det hele at gå ind i stop for udstykning af ejerlejligheder i den gamle boligmasse, skal jeg tillade mig at henvise til, hvad jeg sagde under første behandling af lovforslaget, og det kan derfor næppe komme som nogen overraskelse for noget parti, når jeg her giver udtryk for, at retsforbundet uanset udfaldet af afstemningen om ændringsforslagene her ved anden behandling af lovforslaget vil stemme for lovforslaget i dets helhed ved tredje behandling.

Boligministeren (Erling Olsen):

Hr. Kalnæs rejste spørgsmålet om, hvordan man ville sikre, at arbejdet rent fysisk havde været i gang. En af de mulige løsninger er det af hr. Flygaard stillede forslag, og det vil vi kigge positivt på under udvalgsbehandling.

[Boligministeren]

Til hr. Dræbye vil jeg blot sige, at jeg er enig i, at det er meget vigtigt at få taget alvorligt fat på at skabe muligheder for finansiering af et nybyggeri af andelsboliger. Vi har i foråret påtaget os forpligtelse til at udrede det. Efter det, der er sket nu, har vi også en moralsk forpligtelse til at søge det virkeliggjort hurtigst muligt. Der er også økonomi i det, det må indpasses i den almindelige planlægning, det må ikke gå ud over det almentnyttige byggeri, men en løsning må der findes.

Jeg er også glad for, at vi snart igen kan komme til at drøfte indeksbelåning. Det er ikke problemfrit, men omvendt rummer det så mange perspektiver, at det er vigtigt at komme i gang med drøftelser derom.

Jeg er også enig i, at vi hurtigst muligt skal søge at få muligheder for realkreditbelåning, for at lejerne kan overtage deres boliger på andelsbasis, men det er rigtigt, som hr. Arne Bjerregaard sagde: vi skal have flere andelsboliger, men vi skal samtidig ikke tvinge folk, der har afgivet et tilbud om overtagelse til andelsboliger i forbindelse med ejerlejlighedslovgivningen, til at stå ved det. Almindelig fairness kræver, at vi gennemfører det ændringsforslag, som også hr. Arne Bjerregaard ville stemme for.

Jeg har ikke mere i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Det skal være den korte bemærkning, at jeg undrer mig over, at landets justitsminister ikke har bedt om ordet. Der er jo blevet rejst en række spørgsmål, som drejer sig om ekspropriation. Når vi i venstre som de allerførste har gjort opmærksom på dette væsentlige problem, er det, fordi vi føler, at det ikke er nogen ligegyldig sag, og under alle de indlæg, der har været her, har der været rejst adskillige spørgsmål angående det problem. For at justitsministeren kunne få lejlighed til at komme herop og give denne problemstilling en kommentar med på vejen, inden vi afbryder mødet, kunne jeg have lyst til at gentage det spørgsmål, som er aftrykt på bilag II, dateret den 9. november d.å.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Boligministeren kommenterede ikke min principielle bemærkning om overgangsbestemmelsen, og jeg vil derfor stille et spørgsmål for at klargøre, hvad det er, diskussionen om overgangsbestemmelsen drejer sig om. Vil boligministeren bekræfte, at sådan som overgangsbestemmelserne i loven nu er formuleret, vil udstykningen af en ejendom, hvor tilbudsproceduren f. eks. er afsluttet den 1. august 1979, hvor der umiddelbart herefter er påbegyndt og afholdt projekteringsudgifter på ingeniør- og arkitektområdet, lad os sige til 250.000–500.000 kr., hvorefter der er truffet aftale med håndværkere om, at de kan gå i gang den 1. december 1979, men hvor der ikke er sket noget fysisk på ejendommen pr. 5. november, blive omfattet af stoppet, således at man umiddelbart påfører den pågældende ejer et tab af den størrelsesorden, jeg har nævnt?

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

En ganske kort bemærkning. Det skal ikke hænge i luften – jeg tror, det var hr. Wilhjelms, der sagde det – at selv fremskridtspartiet viste sympati for ændringsforslag nr. 10. Jeg sagde, at vi gjorde det af visse grunde. Jeg sagde også ganske tydeligt, at det udvalgsarbejde, vi skulle have, måtte vise, om denne tier var bedre end de tiere, vi kendte. Hvis hr. Wilhjelms har ret i den påstand, han kom med heroppefra, at VS nu havde forhindret, at kun 1/10 kunne gå igennem overgangsbestemmelserne, kan jeg garantere hr. Wilhjelms for, at jeg nok skal vælge den anden tier. Men det må vi selvfølgelig få helt klart præciseret. Jeg havde blot i min vurdering af, hvordan indgangsbestemmelserne og udgangsbestemmelserne var, foreløbig taget den stilling, at det nuværende ændringsforslag nr. 10 på visse punkter var bedre end det, der står i lovforslaget. Men hvis det virkelig viser sig, at det kun indebærer den begrænsning, som også lå i det tekniske ændringsforslag, som hr. Wilhjelms havde hjulpet boligministeren med, skal der ikke herske tvivl om, hvilket af de to ændringsforslag fremskridtspartiet vil vælge.

(Kort bemærkning)

Wilhjelms (VS):

[Wilhjelm]

Jeg kan sige til fru Kirsten Jacobsen, at det behøver vi da ikke undersøge så meget mere, for hvis fru Kirsten Jacobsen havde læst de papirer, vi har fået, ville hun have set, at det deraf fremgår, at hvor den formulering, som oprindeligt stod i lovforslaget, ville tillade ca. 13.000–14.000 lejligheder at smutte igennem overgangsordningen, vil der, efter at tilbudspligten er gjort til kriterium, kun kunne smutte under 2.000 igennem, og da der oven i købet er supplerende kriterier, bliver det altså mindre.

Men det, jeg egentlig tog ordet for – jeg var jo ikke klar over, at fru Kirsten Jacobsen ikke havde læst de papirer – var fru Kirsten Jacobsens og fremskridtspartiets begrundelse for at synes, at den nye formulering i ændringsforslag nr. 10 var bedre. Det synes jeg er afslørende. Den kunne bedre omgås. Det var det, der blev sagt. Man mener, at for ejendommene med under 6 lejemål kan disse regler bedre omgås. Derfor er jeg glad for, at boligministeren har stillet sig positivt til at kigge på lige præcis den sag. Den nævnte jeg i udvalget fredag aften. Når vi afskærer tinglysningskriteriet, når vi fjerner den flaskehals, der var god grund til at fjerne af mange forskellige årsager, så var der altså det problem, at man kunne komme rendende temmelig længe efter og sige: vi var gået fysisk i gang med ombygningen, og vi har anmeldt til landinspektør for de ejendomme, hvor der er mindre end 6 lejemål. De andre er meget, meget sikre med et bedre kriterium, nemlig tilbudspligten, men for de ejendomme, hvor der er mindre end 6 lejemål, er det et problem, og derfor er jeg glad for, at det problem, som faktisk var rejst i boligudvalget, men som vi ikke rigtig kunne klare på det tidspunkt, nu bliver modtaget af boligministeren på den måde, at han er positiv over for det. Jeg håber, at vi får nogle sikre regler, også i retning af det, hr. Flygaard har foreslået.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Nu gør jeg som hr. Wilhjelm. Normalt læser jeg mine papirer meget grundigt, og det gør hr. Wilhjelm normalt også, og derfor ved hr. Wilhjelm også, at der er tre forskellige overgangsbestemmelser, som har været diskuteret. Først det, der stod i det oprindeligt

fremsatte lovforslag, derefter det, som jeg lidt morsomt sagde hr. Wilhjelm havde været fødselshjælper til, og dernæst det, der nu står i betænkningen, som fremkom i en sen natte-time på mærkværdig vis, og som ikke engang de socialdemokratiske medlemmer af udvalget kendte. Det fremgik klart efter de bilag, vi har i udvalget, at i den første overgangsbestemmelse, som ministeren foreslog, kunne 13.000 lejligheder gå igennem. Det vil altså sige, man vidste, at selv om der gik 17.000 igennem, var der nogle, der blev urimeligt ramt. Det siger sig selv, at hvis konsekvensen af det foreliggende ændringsforslag er, at det fører lige så få igennem overgangsbestemmelserne som det, hr. Wilhjelm medvirkede til, nemlig ca. 2.000 – vi har nemlig ikke nogen papirer om det ændringsforslag. (*Afbrydelse*). Nej, ikke med den formulering – så vil fremskridtspartiet selvfølgelig vælge det første, men ikke fordi det er nemmere at omgå, men fordi det sikrer, at færrest muligt bliver ramt af denne urimelige bestemmelse.

(Kort bemærkning).

Wilhjelm (VS):

Det skal være meget kort. Fru Kirsten Jacobsen kender altså godt den vurdering, der kom i mellemfasen, og som siger under 2.000, men det, fru Kirsten Jacobsen tror, er, at den kan være ændret, fordi ændringsforslag nr. 10 er ændret. Det er det ikke, for den vurdering, der kom i mellemfasen, gik alene på kriteriet tilbudspligten. At de supplerende kriterier er blevet ændret lidt undervejs, skærer det lidt mindre eller lidt mere ned under de 2.000. Det er rigtigt, at der om natten, i øvrigt uden at de socialdemokratiske udvalgsmedlemmer vidste det, kom en ændring, der gik ud på, at den skriftlige henvendelse pludselig var væk, og det var da en pudsigt måde at se det parti arbejde på, men det har intet at gøre med den vurdering. At man var skåret ned til omkring $\frac{1}{10}$, gik alene på, at man brugte tilbudspligten som kriterium. Det gør man stadig væk, og det gør man uændret.

Justitsministeren (Henning Rasmussen):

Jeg vil gerne starte med at sige, at når jeg ikke har taget ordet, uanset at der er kommet en enkelt bemærkning eller to til mig, hænger det sammen med, at jeg ved, at der skal

[Justitsministeren]

være udvalgs møde. Jeg vil gætte på, at jeg bliver kaldt til samråd. Men jeg vil gerne sige, at det, man forlanger i det spørgsmål, som hr. Svend Erik Hovmand stillede, er en total garanti for, at ingen domstol vil kunne tilkende nogen nogen erstatning for mistede rettigheder under nogen form som følge af denne lovgivning. En så absolut udtalelse kan ingen afgive. Ingen kan på forhånd gennemtænke enhver situation, som kan opstå, men det gør ikke den kommende lov til en ekspropriationslov. Det er den ikke efter min opfattelse.

Boligministeren (Erling Olsen):

Jeg skal kun kort bekræfte, at i det eksempel, hr. Dræbye nævnte, vil der blive tale om stop for udstykning, men det, der sker her, er, at vi, som når vi tidligere har reguleret på boligområdet, har forlangt fysisk iværksættelse af arbejderne. Det har vi gjort tidligere. Folk er tidligere kommet i klemme med nogle projekteringsomkostninger, men vi er ikke løbet ind i ekspropriationssager af den grund.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg må herefter konstatere, at justitsministeren har bekræftet, at dette lovforslag ikke udelukker mulighed for ekspropriation.

Justitsministeren (Henning Rasmussen):

Jeg har sagt, at dette lovforslag efter min opfattelse ikke falder ind under grundlovens § 73, 2. stk., men ingen kan på forhånd udelukke i de atypiske situationer, der kan forekomme, at der vil kunne anlægges en sag ved domstolene, der måske kan give anledning til en erstatning af en eller anden art. Det kan ingen på forhånd udelukke. Det er det forhåndstilsagn om, at det er ganske udelukket med held at rejse en sag, som man beder om, og det er det, ingen kan give, og det er det, ingen ved tidligere love af denne art nogen sinde har bedt om.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Nu er det jo en sag af stor vigtighed, og jeg vil gerne spørge justitsministeren, om det er sådan, at folkettingen stadig væk kan regne

med det svar, som justitsministeren har tilstillet boligudvalget. Hvis ikke justitsministeren stadig væk mener det, bør han gå herop og sige det. Der står nemlig i de sidste 2½ linje:

»Efter justitsministeriets opfattelse vil man herved«, og så kommer det vigtige, »i al væsentlighed have løst de problemer i relation til grundlovens § 73, som opdelingsforbuddet giver anledning til.«

Modsætningsvis må man så slutte, at når man i alt væsentligt har løst problemerne, så må man stadig væk kunne konstatere, at der er problemer; som justitsministeren ikke har løst.

Justitsministeren (Henning Rasmussen):

Jeg vil opfordre de ivrige spørgere til at afvente udvalgsbehandlingen. Der agter jeg at give det svar, der skal gives, og det kan derefter trykkes.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Nej hov, hr. justitsminister, den går ikke! Se, vi har folkestyre her i landet, og hvis folkettingen behandler en sag af relevant karakter, stiller relevante spørgsmål til landets ministre, så kan ministrene sandelig ikke, fordi pressen sidder deroppe og hører efter, sige: det svar giver jeg i udvalget. Så må ministeren være forpligtet til at svare fra denne talerstol.

Justitsministeren (Henning Rasmussen):

Jeg har i en principudtalelse sagt det, der er min opfattelse af denne sag. Denne principudtalelse sluttede med, at den lovgivning, der er på vej igennem tinget, efter min opfattelse ikke rammes af grundlovens § 73, stk. 2. Og så må vi gemme de detaljer, der måtte være tilbage med hensyn til forståelsen af de papirer, der er sendt frem. Jeg skal gerne vende tilbage til dem.

(Kort bemærkning).

Wilhelm (VS):

Jeg vil for det første gerne sige, at det bilag, der henvises til, hvor der blev talt om »i al væsentlighed«, var et bilag, der kom, før ændringsforslag nr. 10 overhovedet var udformet. Der stod, at justitsministeriet havde erfaret, at boligministeren agtede at fremsæt-

[Wilhelm]

te et forslag, hvor tilbudspigten blev gjort til kriterium, men det var ikke udformet, det forelå ikke, og de supplerende ting omkring det forelå heller ikke.

Det andet, jeg godt vil sige, er, at jeg synes, at hr. Svend Erik Hovmand, der kører denne sag meget op omkring nogle principper, skylder os en forklaring på, hvad der er forskellen fra Hastrups VKR-lov i 1970. Fremsat 13. marts 1970 af boligminister Aage Hastrup fra de konservative, vedtaget af venstre, radikale og konservative imod socialdemokratiet, SF og VS. Hvad er forskellen? Det er fuldstændig tilsvarende, blot dengang en lidt skrapere overgangsbestemmelse med en tinglysningsfrist.

(Kort bemærkning).

Flygaard (DR):

Vi har i boligudvalget oplevet en meget stor trænering af dette lovforslag. Nu synes jeg, at man trækker træneringen ned i folketingsalen. Jeg synes ikke, det er værdigt for folketinget og folkestyret.

Formanden:

Der er blevet anmodet om en kort pause, og jeg skal afbryde forhandlingen og holde denne korte pause nu. Der er blevet bedt om 10-15 minutter, så må det være salomonisk at sige, at mødet genoptages i dag kl. 18.45.

Mødet udsat kl. 18.33

Mødet genoptaget kl. 18.45

Forhandlingen genoptoges.

Arne Bjerregaard (KrF):

Jeg må selvfølgelig kommentere, hvorfor jeg bad om en udsættelse af mødet. Det var simpelt hen for at få en mulighed for at stemme konsekvent. Men jeg må erkende, at det ikke er muligt at ændre proceduren.

Problemet er, at det af hr. Dræbye stillede ændringsforslag, nr. 9, jo har 2 hovedafdelinger. Stk. 1 kan vi i kristeligt folkeparti udmærket stemme for, men vi kan ikke stemme for stk. 2, for kristeligt folkeparti har stillet et ændringsforslag på dette område, som er mere vidtgående end det ændringsforslag, som de radikale har stillet. Det giver altså det

problem, at man skal stemme for en paragraf, som går imod ens eget ændringsforslag.

Det var det problem, jeg troede kunne løses, men det kan altså ikke løses. Derfor må vi forklare det sådan, at når vi stemmer for ændringsforslag nr. 9, altså det af de radikale stillede ændringsforslag, så er det ikke, fordi vi accepterer sidste del, altså stk. 2, men så er det, fordi vi vil have stk. 1 med, og så vil vi ved tredje behandling stille et ændringsforslag, som retter stk. 2, og vi på den måde kan vi få vore synspunkter tilgodeset.

Dræbye (RV):

Midt i de korte bemærkninger smuttede der et svar til hr. Wilhelm, som mente, at de radikale havde en særlig forpligtelse i forbindelse med denne lov, fordi vi skulle bære et særligt hovedansvar. Jeg bemærkede nok, at hr. Kaj Poulsen ved lovforslagets første behandling i hvert fald fralagde socialdemokratiet hele hovedansvaret. Det gjorde han jo med den ret, at han var den eneste socialdemokrat, som ikke stemte for loven.

Nu har vi også her i et lille spørgsmål oplevet, hvordan socialdemokratiets ansvar i forhold til loven er, nemlig at de er ganske vanskelige at flytte. Men det lykkedes altså efter hr. Wilhelms opfattelse det lille radikale parti med 13 medlemmer at få det store socialdemokrati med alle dets medlemmer overbevist om noget, de var helt imod, og hvor de radikale så derfor ene parti af alle med 13 medlemmer fik gennemført loven.

Selv om hr. Kaj Poulsen vil være enig i synspunktet, så tror jeg ikke, at det dækker sandheden. Sandheden er den, at vi synes, at ejerboliger og også ejerlejligheder er en boligform, som kan benyttes. Det, der er problemet, er, som jeg har sagt i mine bemærkninger tidligere, at vi ikke kan administrere vores boligpolitiske mål på en sådan måde, at det ikke giver utilsigtede konsekvenser. Det skyldes den økonomiske og den skattemæssige behandling i boliglovgivningen. Vi er stadig tilhængere af ejerboliger, men har taget konsekvensen på det område, som vi behandler nu. Men hvorfor vi netop skulle have et særligt moralsk ansvar, ja, det kan jeg i hvert fald ikke se.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes, idet 20 stemte for, 128 imod.

Ændringsforslag nr. 2

forkastedes, idet 20 stemte for, 129 imod.

Ændringsforslag nr. 4

vedtoges med 132 stemmer mod 12; 5 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 3, 5 og 6

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7

forkastedes, idet 17 stemte for, 133 imod.

§ 1 med de foretagne ændringer og § 2

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 8 om en ny affattelse af § 3

forkastedes, idet 51 stemte for, 95 imod; 5 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 9 om en ny affattelse af § 3

forkastedes, idet 63 stemte for, 88 imod.

Underændringsforslag nr. 11

forkastedes, idet 17 stemte for, 134 imod.

Underændringsforslag nr. 12

forkastedes, idet 56 stemte for, 95 imod.

Ændringsforslag nr. 10

vedtoges med 93 stemmer mod 58.

Ændringsforslag nr. 13

vedtoges enstemmigt med 151 stemmer.

§ 3 med de foretagne ændringer

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Markedsudvalget (9/11 79):

Udtræder: Agnete Laustsen

Ny stedf.: Grove

Udv. om offentlige arbejder (9/11 79):

Udtræder: Ole Bernt Henriksen

Ny stedf.: Burgdorf

Erhvervsudvalget (8/11 79):

Udtræder: Birte Weiss

Ny stedf.: Kelm-Hansen

Boligudvalget (8/11 79):

Udtræder: Helmar Sørensen

Ny stedf.: Lissa Mathiasen

Udtræder: Lissa Mathiasen

Nyt medlem: Bakholt

Udv. til valgs prøvelse (8/11 79):

Udtræder: Lissa Mathiasen

Nyt medlem: Helmar Sørensen

Udv. ang. det civile beredskab (8/11 79):

Udtræder: Lissa Mathiasen

Nyt medlem: Helmar Sørensen

Folketingets næste møde afholdes i morgen, tirsdag den 13. november, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Jeg gør allerede nu opmærksom på, at mødet onsdag begynder kl. 9.00 og ikke som tidligere meddelt kl. 10.00.

Mødet hævet kl. 19.03